

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології

Актуальні питання культурології

**АЛЬМАНАХ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА»
КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ
КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ
РОЗГОРТАННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»
ТОМ I
15-16 листопада 2007 року**

Засновано у 2003 році

Рівне - 2008

ББК 71.0
А 43
УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства “Афіна” кафедри культурології: Матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції **“СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ РОЗГОРТАННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ”:** У 2-х т. – Випуск 6. – Рівне: РДГУ, 2008. – Т.1. – 204 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. - кандидат педагогічних наук, професор, зав. кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)

Редакційна колегія:

Афанасьєв Ю.Л. - доктор філософських наук, професор ДАКККіМ (Київ)
Баканурський А.Г. - доктор мистецтвознавства, професор Одеського національного політехнічного університету
Воробйов А.М. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Граб О.В. - кандидат мистецтвознавства, доцент РДГУ
Дем'янчук О.Н. - доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки
Жилиук С.І. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Коваль Г.П. - доктор педагогічних наук, професор РДГУ
Крالیук П.М. - доктор філософських наук, професор НУ “Острозька академія”
Круль П.Ф. - доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаніка
Кушнарєнко Н.М. - доктор педагогічних наук, професор ХДАК
Поніманська Т.І. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Постоловський Р.М. - кандидат історичних наук, професор РДГУ
Стоколос Н.Г. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Троян С.С. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Швецова-Водка Г.М. - доктор історичних наук, професор РДГУ

Рецензенти:

Арцишевський Р.А. - доктор філософських наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки
Брилін Б.А. - доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Науковий редактор – **проф. Виткалов В.Г.**
Упорядники випуску – **проф. Виткалов В.Г., доц. Граб О.В.**

ISBN 978-966-8424-77-9

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 26.10.2007 р.)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008

УДК 329.78 (471)

ВИТКАЛОВ В.Г., ГРАБ О.В.

(РДГУ)

**МОЛОДЬ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ХХІ СТОЛІТТЯ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ „СТАН І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ
РОЗГОРТАННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ”**

Зміни в сучасному суспільстві, як відомо, не в останню чергу пов'язані із наданням та отриманням якісно вищої освіти. Та й світова практика свідчить, що лише тісне поєднання освіти і науки є результатом забезпечення високої якості як самої освіти, так і належного інтелектуального забезпечення процесу державотворення. Саме під таким кутом зору і розглядали організатори заходу факт проведення цієї науково-практичної конференції.

З іншого боку культурно-мистецька тематика завжди посідала поважне місце в системі наукового знання, духовному становленні молодого покоління. Тож ця конференція є певною мірою знаковою і в житті нашого міста, і в життєдіяльності університету, і його структури – кафедри культурології.

Уперше за історію існування нашого закладу 184 учасника із 44 ВНЗ України та окремих наукових й управлінських структур держави надіслали заявки на участь у такому заході, що, безперечно, є не лише визнанням досить високого рейтингу РДГУ в системі вищої освіти в Україні; це є й переконливим свідченням постійно зростаючого інтересу до вивчення історико-культурологічної проблематики загалом, бажання самої молоді активно сприяти формуванню нових підвалин духовного розвитку держави та особистості.

Робота конференції відбувалася у чотирьох секціях: „Освіта і виховання як основа розвитку культури ХХІ століття”, „Молодь і культурна динаміка України в контексті глобалізаційних проблем”, „Художня діяльність: сутність, проблематика, перспективи” та „Самореалізація і самоорганізація молодого покоління в культурному просторі ХХІ століття”.

Чимало учасників виявило бажання взяти участь в обговоренні питань становлення особистості в системі культурних координат ХХІ століття (І секція). При цьому відзначимо, що серед 43 осіб, задіяних безпосередньо в обговоренні проблеми, або тих, хто надіслав сюди матеріали і таким чином долучився до її вирішення, 26 – викладачі або аспіранти (докторанти), декілька магістрантів, ще 17 осіб – студенти спеціальностей „Менеджмент організацій”, „Економічна кібернетика”, „Англійська та японська мови”, „Банківська справа”, „Культурологія”, „Початкове навчання”, „Образотворче мистецтво”, „Соціологія”, „Музична педагогіка та виховання”, „Фізичне виховання і методика спортивно-масової роботи” тощо.

Треба зазначити, що окремі учасники (Кучина Н., Белова О., Виткалов С., Возна Т., Корольчук О. та ін.) вже втретє беруть участь у подібних заходах і практично визначилися із своєю майбутньою науковою проблематикою, а декілька з них за цей час захистили навіть дисертаційні дослідження.

Незаперечний інтерес становило й те, що представляючи різні регіони України, учасники у той же час репрезентували й відповідно різні наукові школи, технології навчання, дослідницькі методики тощо. І в цьому контексті перевагою проведення конференції стало те, що дослідники обговорювали обрану проблематику не зважаючи на наукові ступені, звання, посади тощо. Це давало потужний інтелектуальний ефект особливо для молоді, адже остання мала добру нагоду переконатися у перевагах чи недоліках обраних нею методик, порівняти рівень фахової підготовки у тому чи іншому закладі, творчу атмосферу наукових колективів та форми керівництва молодими дослідниками.

Звернемо увагу й на те, що чим далі молода держава просувається на шляху входження до європейського культурного простору, тим більш актуальними стають питання формування, а точніше збереження, вітчизняних засад у системі освіти, патріотичного виховання (Баранівський В., Чорний В., Зубцова Ю., Кречетова В., Бахомет С., Тарасюк А.), відповідного інтелектуального (Медведєва В., Кучина Н., Ковальчук С.) та технічного (Трачук Л., Костенко М., Степанюк О., Грипич С., Семенюк Г.) забезпечення цього процесу. І цей ракурс проблеми залишається однаково актуальним і для студентів, і для знаних фахівців.

На жаль, як свідчать надіслані матеріали, дослідники вже менше цікавляться результатами впровадження Болонської декларації в освітній простір України (хоча 8 повідомлень у секції у тій чи іншій

мірі зачіпали зазначену проблематику). Це можна пояснити багатьма чинниками, зокрема й фактичним розв'язанням, або, точніше, входженням у проблему українських ВНЗ незалежно від географічного розташування закладів, форм власності та бажання керівників закладів ці ідеї реалізовувати. Однак, як і у фаховій літературі, так і в матеріалах окремих доповідачів й надалі присутні полярні точки зору на окреслену проблематику (Стеблецька Г., Граб О., Виткалов С., Борисенко Л.).

З іншого боку, результати багатьох соціологічних досліджень свідчать, що понад 60% населення країни переконані в тому, що за роки незалежності погіршилася якість самої освіти та знизився загальний рівень освіченості населення (що помітно не лише за результатами досліджень, але й у ЗМІ, громадському транспорті, відвідувачах закладів культури та мистецтв тощо) і лише 18% респондентів вважають, що наша школа (зокрема й вища) дає достатньо глибокі знання та практичні навички. Ці показники, на думку і керівників відповідних освітянських структур, і, власне, самих викладачів відображають об'єктивне співвідношення в Україні між якісною і неякісною освітою і дають чимало підстав для термінової розробки як нових професіограм фахівця, методик організації навчального процесу у середній та вищій школі, затвердження державних стандартів вищої освіти (спеціальностей), покращення фінансування цих закладів, так і посилення контролю за здійсненням власне освітянських реформ, підготовкою (перепідготовкою) кадрового корпусу тощо. А отже спонукають до подальшої акцентації уваги на зазначених вище проблемах із залученням представників керівних структур держави.

Ще одним не типовим моментом проведеного заходу слід вважати той факт, що чимало учасників конференції репрезентували не суто культурологічний напрям науки (як очікувалося, виходячи з назви самого заходу), а різноманітні спеціальності інститутів (факультетів) іноземних мов, а також децю не характерні для зазначеної тематики спеціальності, зокрема „економічна кібернетика”, „соціологія”, „менеджмент організацій”, „банківська справа”, „правознавство”, „облік і аудит”, „міжнародна інформація”, „документознавство” тощо. Так само, як і серед викладачів певна частка співробітників – фахівці кафедр вищої математики, комп'ютерної техніки та інформаційних систем, фізики, або ж представники державного Комітету туризму і курортів, керівники управління внутрішньої політики та інформації ОДА, соціальних служб тощо. Що зайвий раз засвідчує важливість і необхідність культурного чинника в розв'язанні будь-яких проблем сьогодення, його домінування в суспільних відносинах. У той же час молодь фактично не цікавлять (аналізуючи програми заходу) питання історії науки чи інші теоретичні проблеми наукового пізнання. Основна увага концентрується виключно на прикладному аспекті.

Переважає більшість доповідей (статей) секції відрізняється наявністю власної експериментальної роботи (Граб О., Леснякова О., Музичко Л., Кучина Н. та ін.), що підкреслює особисту зацікавленість науковців, бажання безпосередньо долучитися до розв'язання складних освітньо-виховних та культурно-мистецьких проблем. А з іншого боку, давно відомо, що лише власна експериментальна діяльність допомагає перевірити правоту чи хибність обраного шляху. І в науці у тому числі. Зрозуміло, що рівень та глибина цих досліджень різні. І можна сперечатися про ті питання, які не попали в поле зору того чи іншого дослідника у зв'язку із можливостями та рівнем опанування ним соціологічним інструментарієм чи загальним розумінням значення у сучасних умовах фактичного матеріалу, так би мовити інформації „з периферії”, або ж навпаки, їм приділено чимало незаслуженої уваги. Проте сам факт такого намагання перевірити, апробувати власну точку зору в сучасній суспільній практиці характеризує цю категорію молодих науковців зовсім з іншого боку і дає підстави сподіватися й у перенесенні ними сформованих під час навчання у вищому навчальному закладі навичок дослідника у майбутню професійну діяльність. І це є головним.

У роботі другої секції взяло участь 42 особи, 20 з яких викладачі (аспіранти, докторанти) різних кафедр.

Основний напрям досліджень цієї секції – вивчення особистості в усіх її проявах. Тому акцент ставився на розгляді питань особистості як соціальної якості індивіда (Малафік І.), громадянської культури як важливого освітнього феномену (Роговець О.), самоствердження особи в умовах глобалізації (Безкоровайна О.), гендерного виховання (Яценко Л.), та, безперечно, ролі сім'ї, формуванню культури сімейних відносин, інших гуманістичних чинників у студентської молоді тощо (Бондарчук А., Пузиченко Т.).

Звернемо увагу на той факт, що проблематика доповідей Першої, Другої і Третьої Всеукраїнських наукових конференцій не оминає складних питань вітчизняної історії і охоплює доволі широкі часові й географічні межі. Це, зокрема, стосується суспільно-культурного життя населення волинських теренів, яке досить строкато розгорталося у різні історичні періоди. Тому проблеми філософських пошуків

острозького традиціоналізму (XVI ст.) (Гуменюк С.), освітньо-культурна діяльність молодіжних організацій 20-30-х років XX століття (Герасимчук Л., Герасименко О.), культурно-мистецьких товариств середини XX століття (Глуцук О., Найда Р., Маркевич О., Мулявка О.), трансформацій у політичній свідомості та політичній культурі суспільства (Корольчук О., Кіянка І.) тощо – далеко не повний перелік тих тем, які й надалі продовжують хвилювати молоду генерацію. І беззаперечний інтерес викликає бажання дослідників порівняти духовно-культурні традиції власного етносу з, приміром, більш консервативними за культурними параметрами англійцями в умовах глобалізації (Тарасюк А.), чи представниками мистецьких кіл Німеччини (Овчаренко І.) і може саме тоді краще зрозуміти власні помилки чи переваги вибору шляху.

Декілька розвідок традиційно зачіпають питання джерельної бази культури, виводячи її в окремий предмет дослідження (Титечко О., Колесник С., Шеретюк Р.). Йдеться про висвітлення проблем вивчення вітчизняної культури в сучасній фаховій періодиці та, власне, виховному значенні подібних досліджень.

Порівнюючи напрями наукового пошуку учасників минулого року із сучасною проблематикою, легко помітити, що університетська молодь менше цікавиться питаннями мовної політики, зокрема сленгу, риторичної майстерності тощо (проте останнього їй так, на жаль, не вистачає). Та й робочою мовою цього заходу була українська, хоча значна кількість гостей представляла саме східні терени України. Тож треба думати, що мовна проблема на рівні використання мови як засобу спілкування, дискусії вже не стоїть так гостро у студентському середовищі. Її можна вважати розв'язаною, принаймні на рівні вищої школи. Проте більше уваги, як засвідчує програма конференції, акцентується сьогодні саме на проблематиці формування професійної культури майбутнього фахівця у широкому її розумінні (Семенюк-Іванюк Л., Вакульчук М.), яка залишається визначальною характеристикою особистості XXI століття.

Усе більше, як уже наголошувалося, цікавить молодь проблема якості освіти, цього провідного чинника підвищення культурного рівня особи, засобу її швидкої наступної адаптації в умовах ринкових відносин (Возна Т.) та сутність, шляхи формування ціннісних орієнтацій різних соціально-демографічних груп, а також комунікабельність, як важливий чинник знаходження взаєморозуміння, причому не лише у сфері службових стосунків. Тож цілком логічно, що підвищений інтерес викликають питання активізації пізнавальної діяльності, мотивації навчання, інформаційного забезпечення самостійної роботи студента (Борисенко Л., Забута Т., Трачук Л.).

Чи не вперше актуальності набули проблеми волонтерства (Гусарук Т., Демурова М., Вершиніна Н.) та самоврядування у студентському середовищі, його ролі у становленні молодої особистості, важливість контактів кураторів академічних груп зі студентським активом у спільному вирішенні освітньо-виховних проблем (Потапчук Т., Хиженяк О., Качорець Н., Турчик Я., Шолудько Н., Бахомет С., Тарасюк А. та ін.). Цьому значною мірою сприяли організаційні заходи, проведені представниками МОНУ зі студентським активом вищої школи упродовж року, надходження нормативної документації до закладів із зазначеного питання, надання певних важелів впливу молодим людям на адміністрацію ВНЗ тощо. І в розв'язанні цих питань думки і молоді, і її наставників фактично збігаються, що дає підстави сподіватися на покращення суспільно-психологічного клімату в студентських аудиторіях, підвищення якості навчання, повернення до старих традицій високої освіченості українського інтелігента.

У даному контексті наголосимо й на важливості врахування досвіду минулого, адже і в попередній політичній системі було чимало корисного, що із певним застереженням можна використовувати і в наш час. Йдеться про аналіз молодіжних ініціатив у сфері культурно-освітньої роботи 60-х років XX століття (Линда І.).

Окремо слід виділити дослідницькі матеріали, спрямовані на пошук виходу із духовної кризи, яку переживає наше заідеологізоване суспільство, засобами саме сучасної освіти, що зайвий раз засвідчує про як високий рейтинг освіти у системі ціннісних орієнтацій особи, так і розуміння необхідності підвищення власного рівня знань у цьому процесі. Зауважимо, що освіта небезпідставно розцінюється молоддю як важливий чинник і нашої європейської інтеграції.

У міру опанування молоддю новітньою технологією та технікою, засобами пошуку та передачі інформації, зростає інтерес не лише до активного її використання у сучасному навчальному процесі, але й поглиблюються роздуми над результатами такого впливу на психіку перш за все саме молодої людини. У цьому зв'язку звернемо увагу на розвідки Костенко М., Степанюк О., Бурковської О., Трачук Л., спрямованих на з'ясування ставлення молодих людей до системи електронних видавництва в Україні, їх доцільності й ефективності використання студентами гуманітарних і економічних спеціальностей,

особливостям міжкультурної комунікації в умовах вищої школи тощо, досліджуючи таким чином ефективність новітньої організації навчального процесу.

Треба відзначити також, аналізуючи матеріали представлених досліджень, й наступне: децю іншою з плином часу стає оцінка молоддю й багатьох явищ, подій, фактів, що її оточують чи учасником яких вона була. Йдеться, зокрема про визначення ролі глобалізаційних процесів у сучасному суспільстві. Якщо у попередніх матеріалах наших конференцій (див. „Актуальні питання культурології”: наук. альманах. Вип.4 та Вип. 5. – Рівне: РДГУ, 2005; 2006) мова йшла про глобалізацію як виключно позитивне (чи негативне) явище XXI століття, то вже зараз можемо стверджувати про зацікавлення не лише сутністю, але різними вимірами глобалізаційних процесів (Возна Т., Шевчук М., Желєзняк В.), її впливу на свідомість населення, змінах у системі цінностей (Скарбарчук Н.), ролі національної культури в цьому процесі та й зокрема, формам співіснування національних культур на певних теренах, наслідків для них цього, беззаперечно, непересічного феномену ХХ-ХХІ століття (Білик К. , Ткаченко О.).

Звернемо увагу на ще одну вкрай важливу, на нашу думку, проблему, якою переймається молода людина сьогодні. Йдеться про проблеми не лише своїх вчинків, але й певну кореляцію цих кроків із бажанням взяти на себе відповідальність за здійснені цією особою дії.

Найбільш розмаїтим за проблематикою залишається третій розділ аналізованого збірника – „Художня діяльність: сутність, проблематика, перспективи” (71 доповідь на конференції). Він, як і відповідний розділ у матеріалах попередньої конференції (2006 р.), є теж досить насиченим та строкатим за своєю проблематикою і фаховим рівнем: дослідників, як бачимо, цікавлять чимало питань теоретичного спрямування, зокрема, трансформації уявлень про трипільську культуру в сучасному українському мистецтві (Маркевич О.), стилістичних пошуків у вітчизняному образотворенні 20-х років ХХ століття (Заблоцька С., Белова О.), так і суто прикладного характеру, від вирішення яких багато залежить й у справі подальшого збереження пам’яток вітчизняної історії та культури (Полякова І.).

Чимало матеріалу цього розділу присвячено дослідженню невідомих граней творчості як окремих мистецьких колективів Західної України (Савка А.), загального стану культурно-мистецького процесу (Смирнова Т.), так і знакових постатей краю – В.Барвінського (Назар-Шевчук Т.), о. М.Вербицького (Забута Б.), Н.Хасевича (Крайлюк Л.). І саме у цьому розділі, природно, найбільше використовується архівної інформації, що не лише надає цим розвідкам справді наукового статусу, але й дозволяє повному поглянути на художню діяльність того чи іншого регіонального колективу або окремого діяча з висоти ХХІ століття.

Тут представлено розвідки аспірантів, магістрантів, докторантів та загалом молодих викладачів, які фактично вже визначилися із напрямками свого наукового пошуку. Тому їхні матеріали відрізняються, так би мовити, відповідною „прагматичністю”, більшою конкретикою та, безумовно, глибокою науковою аргументацією. Чимало досліджень розділу охоплюють локальну культурно-мистецьку проблематику, яку розробляють науковці місцевих ВНЗ. Це ще одна характерна риса сучасного наукового життя: дослідник постійно знаходиться у тому культурному середовищі, яке вивчає, обізнаний з його носіями, достатньо різноаспектно знає місцеву джерельну базу. Це, з одного боку, компенсує йому брак інформації з друкованих джерел, які часто не надходять до „периферійних” ВНЗ, а з іншого – робить ці розвідки надзвичайно насиченими саме місцевим матеріалом, який згодом втілюється у відповідну друковану продукцію. Теж випущену дуже обмеженим накладом через все ті ж нерозв’язані фінансові проблеми. А взагалі за матеріалами подібних конференцій, відображених у наукових збірниках кафедри культурології РДГУ (особливо їх культурно-мистецького вектору), можна підготувати досить розлогу колективну монографію стосовно стану та еволюції художнього життя Західної України в його культурно-мистецькій ретроспективі.

Звернемо увагу й на дослідження магістра культури, співробітника наукової бібліотеки Львівського національного медичного університету ім. Д.Галицького – Л.Купець, коло наукових інтересів якої становить сучасна українська література межі ХХ-ХХІ століття, розмаїта мистецька проблематика полікультурного Львова, молодіжні культурологічні об’єднання Західної України. Постійно перебуваючи у художньому оточенні цього унікального західноєвропейського міста, вона має змогу безпосередньо відчувати особливості художнього життя, а відтак бачити шляхи суспільно-культурних трансформацій в мистецькому середовищі цього визначного культурного центру кінця ХХ-ХХІ століть і певним чином відтворювати це у своїх наукових розвідках („Ю.Андрухович та його прозова творчість як феномен постмодерну”, 2006 р.). Сьогодні вона децю розширює коло свого пошуку і акцентує увагу на творчих експериментах мистецького об’єднання „БУ-БА-БУ”. Проте феномен Ю.Андруховича й надалі хвилює українську молодь (Нагорний В.).

До речі, чотири подібних заходи, проведені на кафедрі впродовж 2003-2007 років, дають змогу

прослідкувати як формується й уточнюється погляд молодих дослідників на обрану ними наукову тему.

Сучасна мистецька практика, стилістика композицій, як і форми побутування музичного мислення, зокрема джаз (Рось З.), рок-музика (Ігнатова Л., Петлій С.), народне хорове виконавство (Тарасенко О., Цейко Н.) – теж є предметом особливого зацікавлення. Так само, як і кіномистецтво в його історичній ретроспективі. Хоча й тут інтереси значно диференціюються: від спроб дослідження специфіки аматорського кіномистецтва Волині другої половини ХХ століття (Москалець Д.), до з'ясування стану кіномистецтва в сучасній Україні (Ковальчук В.), висвітлення образу молоді в сучасному кінематографі на пострадянському просторі (Артюх Г.).

У розділі зібрано чимало матеріалу стосовно стилістики, символіки різних видів мистецтв в їх історичній ретроспективі, ролі традицій у функціонуванні різних мистецьких шкіл тощо. Достатньо переконливо авторами здійснюється порівняльний аналіз багатьох культурно-мистецьких явищ в історико-культурному контексті (Гнатюк Е., Заблоцька С., Козачишина Г.). Цікавий досвід практичної діяльності закладено й у розвідці В.Опанасюка стосовно формування пластичної культури людей творчих професій.

Зрозуміло, що аналізовані матеріали відрізняються певною строкатістю як з боку дослідницького опрацювання тексту, так і з точки зору форми подачі матеріалу, роботи з джерельною базою, глибини розробки обраної теми тощо. Проте та кількість учасників, що долучилася до розгляду зазначеної вище культурологічної проблематики зайвий раз засвідчує, що незважаючи на складний суспільно-економічний період, який переживає зараз Україна, в її значній частині гуманітаріїв є велике бажання не стояти осторонь цих процесів, а навпаки, активно втручатися у сучасне життя, змінюючи його на краще.

Враховуючи обсяг та розмаїтість представленої інформації третьої секції (див. програму конференції), частину матеріалу розміщено у фаховому збірнику з проблем мистецтвознавства „Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку” вип.13, що друкується в Рівненському державному гуманітарному університеті.

У четвертій секції зосереджено інформацію стосовно нагальних проблем сучасної вищої школи – підготовки фахівців окремих спеціальностей, особливо у магістратурі (Жук В.), формуванню риторичної культури та культури мовлення молоді і студентів (Вакульчук М., Вітюк В.), продуктивного стилю професійного спілкування у майбутніх викладачів економіки (Дубовик С.), методологічних засад покращення культури здоров'я педагогічного колективу (Терешко Л., Башавець Н.).

Чимало цікавого матеріалу вміщено тут і стосовно організації різних граней студентського самоврядування, особливостей спілкування педагогів та студентів, пошуку шляхів зближення студентської аудиторії та викладача, нових форм організації навчально-виховного процесу у системі середньої освіти за допомогою Малої академії наук (Качорець Н.), системі організації роботи зі студентами заочної форми навчання в умовах експерименту (Гринберг Л.). Ці розвідки також вирізняє широке використання дослідницьких методів, розмаїті порівняльні характеристики, опитування, контент-аналіз тощо. Їх автори, як правило, мають певний досвід практичної діяльності у цьому напрямі.

Таким чином, результати проведення Третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції зайвий раз засвідчили як необхідність організації подібних заходів із метою подальшого обміну не лише самою інформацією про те чи інше явище суспільного буття, подію тощо, але й для уточнення спільних поглядів на загальні проблеми, обміну дослідницькими методиками, обговорення найбільш актуальних для кожного регіону проблем, врешті-решт, для подальшого з'ясування особливостей організації навчально-наукового процесу на магістральних напрямках підготовки сучасних фахівців у вищій школі України.

ÇI³NÒ I ÒIÓ

Вітальне слово ректора	3
Виткалов В.Г., Граб О.В. Молодь у соціокультурному просторі XXI століття: за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції „Стан і перспективи розвитку духовної культури особистості в умовах розгортання глобалізаційних процесів”	5
Розділ I.	
Освіта і виховання як основа розвитку культури XXI століття	11
<i>Баранівський В.Ф.</i> Особистість, освіта та культура в умовах глобалізації	11
<i>Чорний В.С.</i> Освіта та виховання на межі століть: пошуки філософсько-методологічного обґрунтування	13
<i>Стеблецька Г.Е.</i> Простір дитинства у добу глобалізації	18
<i>Іванченко Є.А.</i> Інтегративна професійна підготовка. Види інтеграції. Соціокультурна інтеграція	21
<i>Новоселецький М.Ю.</i> Проблеми цінностей в інформаційному суспільстві	25
<i>Білик К.О.</i> Два аспекти розвитку духовності в умовах глобалізації	27
<i>Костенко М.С., Степанюк О.В.</i> Галузеві документні потоки як фактор формування соціокультурного простору України періоду суспільних трансформацій	29
<i>Бучковська О.Ю., Карнюк Д.В.</i> Особливості міжкультурних комунікацій в процесі глобалізації	33
<i>Кучина Н.І.</i> Поширення книги в сучасній Україні: регіональний аспект	35
<i>Грипич С.Н., Семенюк Г.П.</i> Формування інформаційної культури студентів (на прикладі діяльності наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету)	41
<i>Якубовська С.С.</i> Контроль якості знань студентів в умовах кредитно-модульної системи	44
<i>Печенюк Ю.</i> Самостійна робота студентів ВНЗ в умовах КМСОНП	46
<i>Бахомент С.П., Тарасюк А.В.</i> Формування високої духовності особистості, утвердження на національному ґрунті людської моралі – пріоритетний напрям роботи куратора групи	51
<i>Забута Н.В.</i> Економічна свідомість у контексті економічної культури майбутнього фахівця	56
<i>Музичко Л.В.</i> Формування індивідуального стилю учіння – шлях до індивідуалізації навчання студентів у сучасних умовах становлення вищої освіти	60
<i>Зубцова Ю.Є.</i> Соціально-психологічні фактори патріотичного виховання молодших школярів	64
<i>Кречетова В.А.</i> Освіта як чинник конструювання національної ідентичності	68
<i>Возна Т.О.</i> Використання переваг інформаційних комунікацій як передумова підвищення освітньо-культурного рівня студентської молоді	72
<i>Леснякова О.Г.</i> Значення новітніх методів аналізу соціологічних даних у сучасному освітньому процесі (на прикладі методів візуалізації)	75
<i>Коротич А.А.</i> Шляхи формування системи освітніх та культурних цінностей студентської молоді	78
<i>Ткаченко О.О.</i> Протиріччя глобалізаційних процесів у системі гуманітарних цінностей молоді	81
<i>Граб О.В., Колесник С.М.</i> Освітня і виховна роль досліджень вітчизняної культури у добу незалежності	83
<i>Граб О.В., Миркевич О.В.</i> Аспекти вивчення проблем вітчизняної культури другої половини ХХ століття (1960-1980 роки)	88
<i>Граб О.В., Ботан О.В.</i> Вплив „екранної” культури на естетичні смаки молоді у контексті трансформації духовності українців початку ХХІ століття	92
<i>Ткач О.В.</i> Реклама як дзеркало масової культури	96
<i>Маркевич О.В.</i> Мала академія наук (МАН) – як форма реалізації індивідуальних творчих можливостей обдарованих дітей (на базі Гошанської районної державної гімназії)	99
<i>Виткалов С.В.</i> Особливості реалізації модульного навчання в сучасних умовах (на прикладі спеціальності „Економічна кібернетика”)	103

<i>Смирний Д.В.</i> Музей як чинник національної культурної політики	107
<i>Медведєва В.М.</i> Українська книга і книговидавництво в культурно-освітньому просторі України	111
<i>Семерніна І.М.</i> Професійна саморегуляція майбутніх учителів музики як важливий компонент самореалізації особистості	114

Розділ II.

Молодь і культурна динаміка України у контексті глобалізаційних проблем	117
--	------------

<i>Малафійк І.В.</i> Особистість як соціальна якість людського індивіда	117
<i>Кравченко Т.В.</i> Політична соціалізація студентської молоді: постановка проблеми	119
<i>Кіянка І.Б.</i> Політична культура молоді в контексті демократизації українського суспільства після „Помаранчевої революції”	123
<i>Глодя К.В.</i> Специфіка використання виборчих технологій в умовах українського суспільства	126
<i>Ковалюк В.В., Ковальчук Т.Г., Романюк С.К.</i> Соціокультурні проблеми студентської молоді та основні напрями пошуків соціальної ідентичності	132
<i>Нечипорук Л.І.</i> Ноосферні цінності як засіб формування духовної особистості	136
<i>Потапчук Т.В.</i> Взаємодія особистісного розвитку викладача та студента – основа гуманістичної педагогіки	140
<i>Яценко Л.В.</i> Проблема гендерного виховання студентів ВНЗ: теоретичний аспект	144
<i>Шевель А.О.</i> Врахування національних культурних цінностей – як умова розвитку духовної культури молоді	147
<i>Желізняк В.М.</i> Національні культури в умовах глобальних трансформацій	150
<i>Гуменюк С.М.</i> Філософські пошуки острозького традиціоналізму як взірць високоморального сенсотворення	153
<i>Герасименко О.А.</i> Вплив традицій міської культури Волині на становлення української національної ідентичності: погляд молоді	156
<i>Найда Р.Г.</i> Молодіжні товариства Волині у 20-30 роках ХХ століття: етико-педагогічні основи формування особистості	161
<i>Мулявка О.Є.</i> Культурні традиції Волині кінця ХVI – першої половини ХVII ст. як фактор генези сучасного українського суспільства	163
<i>Пігольчук В.П.</i> „Віртуальний андеграунд” як новий етап розвитку молодіжних субкультур	165
<i>Одолінська І.С.</i> Молодіжні субкультури в Україні в історико-культурній ретроспективі	169
<i>Бондарчук А.Я.</i> Особливості розвитку культури сімейних взаємин студентської молоді на сучасному етапі	172
<i>Крамаренко С.В.</i> Соціалізація дітей-сиріт у контексті проблеми готовності до самостійного життя	175
<i>Парфенюк В.І., Грицак Т.І.</i> Релігія як феномен духовного та суспільного життя	178
<i>Корольчук О.І.</i> Проблеми політичної свідомості й політичної культури суспільства на сучасному етапі розвитку	184
<i>Стеблецький В.В.</i> Геймерство: проблема чи крок у майбутнє	188
<i>Безкоровайна О.В.</i> Особистісне самоствердження в умовах глобалізації сучасної освіти	191
<i>Шевчук М.В.</i> Інформаційне забезпечення наукової діяльності студентів	196
<i>Котяш О.М.</i> Жіночий рух України в історичній ретроспективі: становлення та розгортання	199

Ç³ÑÒ II ÒÏÓ

Розділ III.

Художня діяльність: сутність проблематика, перспективи3

Рудий О.П. Художні процеси і їх роль у дослідженнях археологів кінця XIX – початок XX століттях3

Белова О.С. Міф і реальність у радянському мистецтві 20-х років XX століття6

Сташук О.А. Образотворче мистецтво і духовна культура особистості 11

Артюхова І.Ф. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музики15

Козачишина Г.О. Театр як фактор формування цінностей людини інформаційної доби18

Опанасюк В.А. До питання формування пластичної культури оратора22

Нагорний В.В. Творчість Юрія Андруховича як спроба захисту української національної ідентичності26

Ігнатов С.О. Художня діяльність як процес маніфестації протиріч людської природи31

Дзвінка О.В. Дитяча народна іграшка з Полісся35

Забута Б.І. Народна мелодія у музичному полотні сучасних хореографічних постановок (з творчого доробку ансамблю народної музики „Наспів” МБК)38

Тарасенко О.Л. Духовна музика в контексті суспільних реалій41

Ужисинський М.Ю. Концертне озвучення і звукозапис бандури43

Смирнова Т.В. Магнатський театр на Волині наприкінці XVIII – початку XIX ст.49

Губа О.А. Вплив керівника аматорського театрального колективу на формування особистості молодших школярів54

Сістук О.Г., Черуха А.А. Рівненський обласний академічний музично-драматичний театр в контексті всеукраїнського сценічного мистецтва60

Москалець Д.О. Аматорське кіно Волині крізь призму соціокультурних реалій II половини XX – початку XXI століття64

Артюх Г.О., Голіков О.С. Образ молоді в сучасному кінематографі на пострадянському соціокультурному просторі69

Ковальчук В.В. Кіномистецтво незалежної України: стан, проблеми, перспективи розвитку71

Заблоцька С.М. Особливості творчого методу абстракціоністів у фокусі практики авангарду75

Катеринчик О.М., Левенець М.В. Українська вишивка: символи та орнаментальні мотиви79

Пашковська Л.В. Творча спадщина Федора Вовка в контексті вивчення української культури82

Гнатюк Е.М. Традиція і новація в західноєвропейській культурі межі XIX-XX ст.85

Ніколаєва А.О., Гнатюк Е.М. „Політичний салон” 30-х: на матеріалі образотворчого мистецтва Радянського Союзу і Німеччини (порівняльний аспект)88

Верховенко О.А. Художньо-естетичні принципи танцю-модерн: історико-культурний аспект93

Ігнатова Л.П., Петлій С.В. Рок-культура як форма самореалізації молодого покоління94

Мазур Г.Я. Розвиток хорової культури Дрогобиччини другої половини XIX – першої половини XX століть99

Гаркала І.Й. Театр ім. Марії Заньковецької: етапи становлення105

Корінь Н.А. Художнє сприйняття мистецтва – провідний фактор естетичного виховання особистості109

Маркевич О.С. Трансформація трипільської культури у сучасному українському мистецтві112

Мельник Н.В. Шоу-бізнес як культурний феномен сучасного суспільства114

Розділ IV.

Самореалізація і самоорганізація молодого покоління в культурному просторі XXI століття119

Терешко Л.В. Методологічні засади формування культури здоров’я майбутнього педагога 119

Башавець Н.А. Самореалізація та самоорганізація молодого покоління через культуру здоров'язбереження	124
Жук В.М. Актуальні питання підготовки магістрів зі спеціальності „Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія”	126
Грінберг Л.Ф. До проблеми адаптації студентів-заочників молодших курсів до навчання у вищому навчальному закладі	130
Дубовик С.М. Формування продуктивного стилю професійного спілкування у майбутніх викладачів економіки	132
Семенюк-Іванюк Л.Ю. Формування професійної свідомості майбутнього вчителя – основа розвитку синтетичного мислення	136
Борисенко Л.Л. Психолого-дидактичні аспекти активізації пізнавальної діяльності студентів	142
Забута Т.В. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності як основа формування професійної культури	146
Вакульчук М.В. Риторична культура особистості в умовах вищої школи	149
Вітюк В.В. Культура мовлення сучасної молоді в умовах розгортання глобалізаційних процесів	152
Шолудько Н.Г. Студентське самоврядування як форма розвитку громадянської активності молоді	155
Хижняк О.В. Студентське самоврядування як фактор формування європейського освітнього простору ХХІ століття	158
Лукач О.М. Моральна поведінка як складова духовної культури студентської молоді	161
Хондока Р.В. Духовний розвиток сучасної молоді	164
Гордійчук А.М., Зарицька А.А. Педагогічні умови формування духовного потенціалу студентської молоді	166
Гладун Л.О. Нові інформаційні технології навчання як засіб навчальної діяльності студентства ..	170
Кащук М.В. Розвиток інтелектуальних здібностей дитини у дозвіллевому просторі навчально-виховних та соціокультурних закладів	174
Кравченко А.С. Студентське самоврядування як механізм формування нової української еліти	179
Шолудько Н.Г., Качорець Н.В. Учніське самоврядування: структура, функції (на прикладі Франівської та Бочаницької ЗОШ Рівненської області)	182
Лавренчук Я.Ю. Явище перемикування коду як характеристика глобальних процесів	186

Наукове видання

ÀÈÒÓÀËÛ³ ÌÈÒÀÍÛ ÈÓËÛÒÓÐÎËË³;

ÀËÛàìã ìàóéîîî òîààðèòàà "Àó³à"èàããèè éóëüòóòîèè³;
Ð³áííîüéîî ääðæàâîîî ãóòîî³ òàðèîî ó³ääðèòòò

Випуск 6

Том I

Наукове редагування – *проф. Виткалов В.Г.*
Комп'ютерний набір – *Федорук Л.М.*
Комп'ютерна верстка та макет – *Федорук Л.М.*
Упорядкування і коректура – *Виткалов В.Г., Граб О.В.*
Редактор - *Парфенюк В.І.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 26.10.2007.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк.19,7. Наклад 300 прим.

Адреса редакції: Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології. Тел. 8 (0362) 22-20-32
Видавничі роботи: ППДМ
свідоцтво про державну реєстрацію РВ №11 від 12.06.2002 р.
35304, Рівненська обл., Рівненський р-н, с. Корнин, вул. Центральна, 58

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства “Афіна”
кафедри культурології: Матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції
**“СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ
РОЗГОРТАННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ”:** У 2-х т. – Випуск 6. – Рівне: РДГУ, 2008.
– Т.1. – 204 с.

ISBN 978-966-8424-77-9

ББК 71.0
УДК 008:168.522

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12